Ministerie van Landbouw, Visserij,
Voedselzekerheid en Natuur

Aan de Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur

Directoraat-generaal Natuur en Visserij

Auteur
[redacted]

TER BESLISSING
Datum aangemaakt
3 april 2026

Kenmerk
DGNV / 105554186

RT 0000137433

Kopie aan

Bijlage(n)
3

nota
TER BESLISSING

Beslisnota - Kamerbrief kabinetsreactie Advies Verkenning Natuurinclusief

Parafenroute

[redacted]

Aanleiding

Natuurinclusief is onderdeel van de inzet om een gezonde natuur en natuurherstel te bereiken, door het realiseren van een natuurinclusieve samenleving. De vier overheidslagen hebben in 2024 een bestuurlijke verkenning laten uitvoeren over wat de vier overheden (departementen en decentrale overheden) in samenhang en samenwerking hebben te doen op natuurinclusief. Het bestuurlijk advies 'de vruchten plukken van natuurinclusief werken' (zie bijlage 1), aangeboden op BO Natuur+ juni 2025, doet hierover analyse en aanbevelingen. De Rijksappreciatie van dit advies is verwoord in de kamerbrief (zie bijlage 2), geaccoordeerd in het DG Overleg Fysieke Leefomgeving. De kamerbrief ligt op 21 april voor bij de RFL, waarna deze brief naar de minsterraad gaat en u het vervolgens naar de Kamer kunt zenden. Met deze nota wordt u geïnformeerd over de actualiteiten rondom natuurinclusief en de doorwerking van de bestuurlijke verkenning.

Geadviseerd besluit

- Akkkord gaan met agenderen op RFL en Ministerraad.
- Akkoord gaan met versturen van de kamerbrief aan de Tweede Kamer.

Kernpunten

- Onder natuurinclusief wordt de integratie van natuur in de woon-, werk- en leefomgeving verstaan. Met aandacht voor de sociale en economische verwevenheid. De manier van werken focust op het combineren van functies, waarbij 'natuur als oplossing' bijdraagt aan grote maatschappelijke opgaven zoals klimaatadaptatie, gezondheid, wonen en de bijbehorende economische opgaven en kansen (b.v. groene groei, energietranistie en circulaire economie).
- Al in de Rijksnatuurvisie (2014) wordt ingezet op natuurinclusief. Met als doel te komen tot een 'robuuste en veelzijdige natuur', waarbij de 'natuur

geen bescherming tegen de samenleving nodig heeft, maar daar een onmisbaar en onlosmakelijk onderdeel van is'. Zodat we de 'natuur als hindermacht inruilen voor een beeld van natuur als bron van maatschappelijke en economische ontwikkeling'.

- Natuurinclusief integreren in beleid en uitvoering buiten natuurgebieden is noodzakelijk om de lange termijn doelen van VHR-NHV te halen.[1] Het draagt actief bij aan systeemherstel voor natuur.
- LVVN speelt vanuit haar systeemverantwoordelijkheid een voortrekkende rol op natuurinclusief met o.a. Basiskwaliteit Natuur, Verbinden Landbouw en Natuur, Natuurlijk Kapitaal, Groen in en om de Stad, Klimaatadaptatie Natuur en Agenda Natuurinclusief.
- Er is breed maatschappelijk draagvlak voor natuurinclusief werken. Dit als belangrijke voedingsbodem voor de brede publiek private samenwerking van de Agenda Natuurinclusief en het bijbehorende Collectief.
- Het bestuurlijk advies onderschrijft alle positieve maatschappelijke initiatieven. Het stelt echter dat vanuit overheidszijde randvoorwaarden ontbreken om natuurinclusief gemeengoed te maken. Een meer samenhangende aanpak is nodig. In de kamerbrief wordt voor natuurinclusief daarom ingezet op een integrerend beleidskader en bijbehorend uitvoeringsplan. Deze worden in 2026 en 2027 met mededepartementen en medeoverheden uitgewerkt.
- Positieve appreciaties van IPO, VNG en UvW worden medio april verwacht, waarbij analyse en aanbevelingen van het bestuurlijk advies net als door het Rijk worden herkend en erkend. Veel provincies hebben ook al een natuurinclusieve aanpak voor hun eigen provincie.
- In 2024 is een technische briefing gegeven aan de Tweede Kamer over Agenda Natuurinclusief 2.0. Daaruit bleek welwillendheid ten aanzien van het natuurinclusieve gedachtengoed met werkende private/decentrale praktijken door het hele land.

Toelichting

- Ruim 70% van ons totale landoppervlak valt niet binnen een beschermd natuurgebied. We kunnen alleen de natuur herstellen en voldoen aan internationale en Europese verplichtingen, zoals de Natuurherstelverordening (NHV), de Vogel- en Habitatrichtlijn (VHR) en de Kaderrichtlijn Water (KRW), als we natuur beter verweven in onze woon-, werk-, en leefomgeving. Natuurinclusief draagt bij aan deze natuurdoelen.
- Denk bij natuurinclusief werken aan inzet van natuur voor klimaatadaptatie (minder hittestress, betere waterhuishouding), klimaatmitigatie (CO2 vasthouden en uitstoot reduceren), gezondheid (gezondere lucht en verbeterd welzijn) en algehele verbetering van bodem- en waterkwaliteit (KRW). Door natuur te ontwikkelen en beheren in o.a. bouw- energie-, landbouw- en infraprojecten en de uitbreidingsopgave bij Defensie. Op deze manier worden de bestaande

[1] O.a.: Assessment mondiale biodiversiteit en ecosysteemdiensten (IPBES) | Planbureau voor de Leefomgeving, Hoe kan de Nederlandse natuur eruitzien in 2050? | Planbureau voor de Leefomgeving en Natuurinclusief Nederland Raad voor de leefomgeving en de infrastructuur

middelen zo integraal mogelijk ingezet voor meerdere doelen, worden middelen één keer uit gegeven en is beperkt extra ruimte nodig.

- Met de Agenda Natuurinclusief 2.0[2] zijn de afgelopen jaren stappen gezet in het komen tot een natuurinclusieve samenleving. Met bedrijven, financiële partijen, maatschappelijke organisaties, (kennis)instellingen, burgercollectieven en overheden wordt gewerkt aan de Agenda Natuurinclusief 3.0. Deze wordt 25 november 2026 vastgesteld in het Natuurinclusief Nationaal Overleg, voorgezeten door Ambassadeur Natuurinclusief Jannemarie de Jonge.

[2] Agenda Natuurinclusief 2.0 by Collectief Natuurinclusief - Issuu